

I den verste skumringstimen, i fire-fem tida så er det fint å tenne stearinlys. Vi bor i en mørk del av verden og trenger masse levende lys. Gry Marie Ålesve Frydenberg driver lysstøperi i den hyggelige Kafé Oscar.

*De ferdige lysene
dyppes i farger de
har laget der.
Foran: Vetle
Nordang og Stine
Roaldsøy, Ås som
hjelper til i butikken.*

Tid for stearinlys

Inger Eide Nordseth

Kafé Oscar holder til i naturskjønne omgivelser på Oscarsborg Festning. Kaféen ble etablert i 2006 og lysstøperiet ble flyttet ut på øya våren 2007.

Alle lysene hånddyppes, eller støpes for hånd og støperiet er ”åpent” slik at gjestene kan se hvordan prosessen foregår.

Det er så mange varianter av lys i lokalene at en kan bli helt tummelumsk av å gå rundt å kikke. Gry-Marie viser oss forseggjorte hånddekorerte lys til jul og andre anledninger.

Det dyreste pyramidelyset er 70 cm høyt og koster 399 kroner med en brenntid på 360 timer. Det unike er at hun har lys i alle størrelser og fasonger.

– Jeg startet å selge lys i Vestby, der solgte jeg masse lys for Balstad Lysfabrikk. Senere flyttet jeg butikken til Moss, der solgte jeg lys i alle størrelser. Senere ble fabrikk kjøpt opp, og de ulike variantene av størrelser på lysene forsvant. – Folk etterspurte lysene som var gått ut av produksjon, og dermed fikk jeg ideen med å lage lys selv.

Opplæringen måtte hun til Limfjorden i Danmark for å få. Så ble det et lysestøperi i Drøbak til salgs. Der lærte hun å hånddyppe parlys, dermed var hun i gang.

Før jul ringer folk for å spesialbestille lys til de gamle lysestakene sine, forteller Gro. – Her om dagen ringte en mann som ønsket lys i 4,5 cm i diameter, de skulle være til spesielle lysestaker, ønsket hans ble oppfylt.

Koselig tradisjon

– Det er koselig å være her sier Ann Kristin Ålesve Nordang, som er søsteren til Gry-Marie. Hun har tatt med seg en god venninne, Ida Skjærborg fra Sarpsborg.

Begge har de med seg ungene for lysstøping og andre juleaktiviteter som å lage julekort og å male på trefigurer.

– Vi ønsker å gjøre aktiviteter som vi ikke kan gjøre hjemme. Lys-

støping er en av aktivitetene. Det er en fin avkobling i hverdagen og det er greit å komme litt bort fra de vanlige by-aktivitetene sier damene.

– Først koser vi oss i Drøbak, så tar vi fergeturen over til Oscarsborg. Fergeturen i seg selv er spennende for ungene, selv om den ikke er så lang, sier Ann-Kristin.

Det går an å være med på masse ting her, forteller Vetle Nordang (9),

mens han dypper stearinlyset han holder med på i en kjele med flytende stearin. Så går han en runde rundt et stort bord, før han dypper igjen.

Hver gang han dypper blir lyset lite grann tykkere. Han startet med bare veken. Nå er stearinlyset snart ferdig. Til slutt velger han en rød julefarge på lyset.

Amalie Sponberg (7) fra Drøbak synes det er spennende å male

Førjulsaktiviteter: F.v Miriam Skjørberg, Terese Reme, Drøbak, Gry hjelper til, Vetle Nordang og Ole Sander Skjørberg.

Amalie Sponberg fra Drøbak er så glad for alle malefargene hun har å velge mellom.

Kaféen er åpen for en matbit og en kopp kaffe. F.v Ida Skjørberg, Sarpsborg og Ann Kristin Ålesve Nordang, Fredrikstad.

på trefigurer. – Og så mange farger det er å velge i mellom, sier hun.

Ungene sitter dypt konsentrert i juleaktivitetene rundt bordet, og de lager også julekort i fargerike varianter. Her får kreativiteten blomstre, og det er tydelig at de storkoser seg.

Kvalitetslys

Gry lager alle slags lys; Parlys, kronlys, dråpelys, kubbelys (fra 3 cm - 10 cm i diameter), kulelys (6,5 cm – 12 cm i diameter), festlys, dåpslys, og lys til konfirmasjon og bryllup. Ja, lys til alle anledninger. Her er det bare fantasien som stopper. Mange syntes lysene er dyre, men når de

kommer tilbake er de positivt overrasket at de har fått mye for pengene. – Lysene er av god kvalitet, forteller Gry-Marie

Hva legger du i begrepet god kvalitet?

– Kvaliteten på voksen/stearinen er veldig viktig og at vi har riktig veke i hvert enkelt lys, vi har 9 forskjellige veketyper. Blandingen jeg bruker av voks/stearin er hemmelig. – Jeg kjøper inn noe dyrere voks/ stearin som er av meget god kvalitet. Mange lys lages ofte av ren parafin, de tåler dårlig varme og begynner fort å renne. Fordelen med gode stearinlys er at de tåler mer varme enn parafin-

Gry lager kubbelys i alle størrelser. Det minste er på 3 cm og det største på 10 cm i diameter.

Gode råd om brenning av lys:

- Klipp veken til ca 1 cm lengde. Minimum brenntid første gang er 4 -5 timer, dette for å oppnå best resultat.
- Deretter anbefales minst 3 timers brenning for å unngå at lyset brenner ned/lager et hull i midten.
- Brenntiden vil kunne variere etter trekk, varme i rommet og naturlige variasjoner fra lys til lys.
- Man bør unngå at lys står i direkte trekk, står det i trekk kan det renne (en urolig, dansende flamme betyr trekk). Brennes flere lys samtidig, anbefales en avstand mellom lysene på 10 - 15 cm.

lysene, de renner ikke, oser ikke og forurenser ikke.

Kvaliteten og brenntiden på mine lys er veldig gode. Det største lyset ligger på ca 360 timer.

Andre fordeler?

– Lysene er godkjent for allergikere og astmatikere, og dette er en gruppe som får problem med parafinlys.

Noen lys du vil fortelle om?

– Hellige tre kongers lyset er veldig etterspurt nå frem til jul, forteller Gry. – Dette er laget i en spesiell form, slik at det ikke drypper.

Etter gammel tradisjon lagde bestemor på gården hellig 3 Kongers lyset. Karimesse, 25.nov var merkedagen for lystøping. Var det fint vær den dagen, ble det fine julelys. Lyset ble tent første gang julaften og brente litt hver dag. Man tok varsel av lyset; brant det stille, ble det et godt år. Spraking og urolig flamme ville gi uår.

Sats på å tenne mase lys nå når høstmørke for alvor kommer krypene. Levende lys krever desuten lite stell.